sosialurin

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrilitsstjóri: Kristjan Dahl
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov

Blaðfólk: Randi Jacobsen
Dagny Joensen
Hilmar Jan Hansen
Jástinus Eidesgaard

Útgevari, uppseting og prent: P/f Sosialurin
Bústaður: Argjavegi 26
Argjum

Postadr.: Postsmoga 76
110 Tórshavn
Telefon: 11820
Telefax: 14720

Avgerandi samráðingar

Oddagrein

I september og í oktober verða nakrar fyri Føroyar sera týdningarmiklar samráðingar í Danmark og Bretlandi. Landsstýrið skal til Keypmannahavnar til at gera eina nýggja avtalu við danir. Henda avtala - vóna føroyingar - fer at gera tað lættari hjá føroyingum at klára seg gjøgnum kreppuna. Her verður serstakliga hugsað um at ta ovurstóru skuldina og rentuna av henni. Miðjað verður móti at fáa danir at lata onkra hurð upp, soleiðis at til ber at lækka tað drepandi skattatrýstið.

HIN samráðingin verður í tveimum og í báðum førum í London. Um góða viku fer føroyska samráðingarnevndin til Bretlands at hava fund um markið. Seinni skal so løgmaður til Bretlands at vitja.

VIT hava longu umrøtt hesar báðar "vitjanir" í Bretland. Ilt er at siga, hvat fer at koma burtur úr tann 21. september, men líta vit aftur um bak, so er neyvan nógv gott í væntu. Tað tykist sum stendur tað í stað í samráðingunum. Báðir partar tykjast standa fast við sitt

SPURNINGURIN er tí, hvat løgmaður fer at fáa burtur úr, tá hann fer at vitja Rifkind og Major miðskeiðis í oktober. Tað er sjálvandi ringt at gera sær metingar um, hvat kann henda í hesum stóra máli, tí innihaldið í samráðingunum er loyniligt. Vit mugu tí eftir besta førimuni royna at leggja tvey og tvey saman og so gera okkara metingar út frá tí. Málið stendur helst har, at bretar hava slakað munandi frá upprunakrøvum sínum, sum øll vita vóru púra burturvið. Men eftir stendur so krav teirra um annað mark enn tað miðlinjumark føroyingar halda fast um. Økið, sum báðir partar eru ósamdir um, er nettup økið, sum tykist at vera tað mest áhugaverda í oljuleitingini. Tí er hugsandi, at hvørgin parturin fer at geva seg meira. Vit gita, at føroyska samráðingarnevndin ikki fer at koma við nøkrum ítøkiligum útspæli, sum gongur bretum á møti. Heldur ikki fara bretar at lora stórvegis meira út. Har fer tað so at vera upp til løgmann og bretsku leiðararnar, ið skulu hittast ein mánað seinni.

LØGMAÐUR hevur víst seg at vera treiskur maður, sum ikki er so lættur at syfta. Hevur hann tikið eina støðu víkir hann ikki uttan víðari frá henni. Vit hava sæð, hvussu treiskni løgmans hevur verið flokki hansara bæði til fyrimuns og vansa. Helst fer løgmaður í London at gera bretum greitt, at Føroyar kunnu ikki góðtaka bretsku krøvini, sum taka bestu "olju"-økini frá okkum. Hann fer at sannføra bretar um, at teir mugu umhugsa Haag, vilja teir ikki lurta eftir føroyingum. Vit halda, at løgmaður hesaferð eigur at gera bretum støðuna fullkomiliga greiða. Hann eigur tó eisini at bjóða bretum samstarv í menningini av eini komandi oljuvinnu.

Sosialurin

Í Klaksvík

Gongur fínt

Soleiðis málber hann seg. Maðurin, sum hevur skuldarbundi Klaksvíkingar langt inn í komandi øld. Tað hevur rikið mangar familjur úr Klaksvík, men hetta rørir ikki mannin. Hann hevur tað fínt og vil fegin halda á. Fær hann magt sum hann hevur akt so tveitir hann enn fleiri Klakvíkingar av landinum, skrivar Eyðólv Dimon

Nógvir føroyingar halda, at ein skerjing av almennu fyrisitingini merkir eina betran av kappingarførinum, men so einfalt er tað ikki. Borgarligu røddirnar vinda seg upp, men argumentatiónin er ógvuliga lík teirri, sum rasistarnir í grannalondum okkara brúka

Ongar loysnir

Manglar tú loysnir og visiónir, so finn tær ein syndabólk og billa fólki inn, at hesin er rótin til alt ilt. Í grannalondum er tað flóttarfólkið, sum verður syndabukkur, hjá okkum er líkt til, at tað fyribils er almenna starvsfólkið. Einki bøtir ein skerd fyrisiting kappingarføri okkara. Tvørturímóti kann tað gera kappingarføri verri um skerjingar einans botna í einum rótgrógvnum hatri móti alment løntum. Hvat vit enn gera við almenna sektorin so batnar kappingarføri ikki fyrr enn vit hava endavent vinnulívinum. Politikkurin har tað eru pengarnir og ikki kvalifikatiónirnar, ið gera av hvør skal taka avgerðirnar má skiftast út. Dagliga verða føroyingar hunddálkaðir bæði í føroyskum og útlendskum fjølmiðlum so hvørt avdúkingarnar um hvussu sonevndu vinnulívshetjur okkara hava snítt, lumpað og falsa seg til ein ógnarrætt sum føroyski skattgjaldarin hevur goldið fyri og tí eisini skuldi átt. Nú tollmúrar og stuðulsveitingar detta burtur vakna teir við kaldan dreym, og royna av øllum alvi at skava út yvir egna dugnaloysi

Kompetenta leiðslu

Heldur enn at gera »fordummilsis projekti« hjá Jógvan við Keldu til mið, skal mál okkara vera at skapa eina dugnaliga og hágkompetenta arbeiðsmegi sum saman við eini nýggjari kvalifiseraða leiðslu, og eini eins væl skipaðari almennari fyrisiting kann betra kappingarføri okkara. Tá øll hesi eru eins væl »trimmaði« og arbeiða saman kunnu vit gera okkum vónir um at kappingarføri okkara skal batna

Almenna fyrisitingin er fortreytin fyri at restin av samfelagnum kann virka á framkomnum støði. Lat okkum eins og kappingarneytarnir í grannalondum okkara leggja størsta dentin á at betra útbúgvingar og almennu fyrisitingina, skrivar Eyðólv Dimon

Almenna fyrisitingin

Almenna fyrisitingin er ikki bara tann parturin av samfelagnum, sum skapar tær trygdir og tænastur, men er fortreytin fyri at restin av samfelagnum kann virka á framkomnum støði

Kann seta gongd á

Tá búskaparstøðan er sum hon er í dag. Nógv fólk arbeiðsleys, vinnutól liggja still og heilar vinnugreinir liggja lamdar, tá er almenni sektorurin eisini hitt einasta skjótt virkandi amboð, vit eiga, sum beinleiðis kann fáa gongd á aftur

Tvinnit hættir

Hetta kann gerast á tvinnar hættir

1) Vit kunnu velja bara at halda tørn, tá ringar tíðir koma. Tað vil siga, vit lata vera við at skerja fíggjarlógina, sjálvt um skattagrundarlagið fellur. Hervið sprænir hitt almenna meiri pening út í umferð, enn tað tekur inn, og verður eftirspurningurin øktur. Á henda hátt gerst kreppan ikki so ring, sum hon annars hevði verið

2) Hin mátin hevði verið at økt um útreiðslusíðuna á fíggjarlógini, soleiðis at peningainnsprænningin verður størri. Hetta virkar sjálvandi skjótari, men kann ikki fremjast nú fíggjarliga støðan er so vánalig at kreditorur okkara avger karmin um fíggjarlóg landskassans

Spara í góðum tíðum

Hevði støðan hinvegin verið sum seinast í áttati árunum, at arbeiði var til allar hendur, so hevði einastu skilagóði politikkurin í fyrstu atløgu verið, ikki at økt útreiðslurnar á fíggjarlógini, so hvørt sum skattainntøkurnar hækkaðu, og í aðru atløgu kanska beinleiðis at minka um útreiðslurnar, samstundis sum skattatrýstið varð hækkað. Soleiðis ber til at forða fyri, at búskapurin verður ovurupphitaður, fyri síðan at skrambla saman

Nýttu fíggjarlógina skeivt

Tað var júst tí at Jógvan við Keldu o.a. ikki nýttu fíggjarlógina sum amboð á rættan hátt seinast í áttati árunum, at støðan er vorðin, sum hon er í dag. Landið svam í peningi, og ov mikið var av arbeiði. Kortini var hall bæði á løgtingsfíggjarlógini og fíggjarlógunum hjá Klaksvíkar kommunu, sum Jógvan við Keldu hevði ábyrgdina fyri. Harvið setti hitt almenna uppaftur meiri ferð á búskaparligu ovurupphitingina. Hetta var búskaparpolitikkur, so tað stendur eftir, og hesum líða vit undir í dag

Jógvan spælt fallit

Skeivleikunum frá áttatiárunum áttu vit at lært av. Skulu vit enn einaferð lurta eftir búskapartrøðinginum úr Klaksvík, er tað einasta vit fáa burturúr, at kreppan verður støðugt meiri lemjandi. Men í Klaksvík gongur fínt. Hetta sigur maðurin, sum hevur skuldarbundið Klaksvíkingar langt inn í komandi øld. Hetta hevur rikið mangar familjur úr Klaksvík, men hetta rørir ikki mannin. Hann hevur tað fínt, og fær hann »magt, sum hann hevur agt,« so tveitir hann enn fleiri Klaksvíkingar av landinum. Lat okkum eins og kappingarneytar okkara leggja størri dent á at betra útbúgvingar og almennu fyrisitingina, so vit við eini dugnaligari arbeiðsmegi og einum meiri kompetentum vinnulívið, sum ikki er vaksið fram, vart aftanfyri toll múrar og alskyns stuðulskipanir, tá kunnu vit rættiliga fara at hugsa um kappingarføri.

Eyðólv Dimon

UMVÆLING

Eg átaki mær at umvæla øll el-tól kring landið. Havi í hesum sambandi útbúgving sum servicumaður.

Eri at hitta á tlf. 56651, best í døgurðatímanum og eftir kl. 18.00

Sølustjórin hjá Kemilux væl nøgdur við oljumessu:

Av stórum týdningi at kenna krøv

-Hetta var ein frálík oljuframsýning. Vit hava fingið samband við nógvar fyritøkur. Ikki minst haldi eg tað er umráðandi, tá tú luttekur á slíkari framsýning, at tú lærir krøvini hjá øðrum at kenna sigur sølustjórin hjá Kemilux, Karl á Høvdanum, sum júst er heimafturkomin av oljuframsýningini í Aberdeen

Karl á Høvdanum her við "Kemiluxpakka", sum varð vístur fram á føroyska básinum á oljumessuni í Aberdeen í farnu viku. Mynd jan

Millum luttakararnar á "Offshore Europe" oljumessuni í Aberdeen í farnu viku var eisini ídnaðarvirkið Kemilux í Havn. Hetta virkið framleiðir og selur nógv ymisk reinsievni á heimamarknaðinum og í útlandinum. Sølan er í løtuni helvt um helvt til heimamarknaðin og til útflutnings.

Nú verður so roynt at taka eitt stig víðari fyri at fáa fótin enn meira fastan á meginlandinum.

Tað er nýggi sølustjórin hjá Kemilux, Karl á Høvdanum, sum stendur á odda fyri hesi ætlan.

Í tí sambandi vóru nøkur umboð fyri fyritøkuna við á oljuframsýningini í Aberdeen alla farnu viku.

Umframt sølustjóran var eisini Johan Eysturoy, stjóri og Magnus Pauli Magnussen, kemikkari.

Aftaná stevnuna spurdu vit Karl á Høvdanum, hvat teir fingu burtur úr at vera við á hesi fyrstu oljuframsýningini?

-Vit hava áður luttikið í fleiri fiskarímessum eitt nú í Danmark og í Skotlandi. Á messuni í Aberdeen fyrr í ár fingu vit samstarv við útlendska fyritøku, sum skal hjálpa okkum at fáa samband við lokalar umboðsmenn í bæði Skotlandi, Bretlandi, Írlandi og Hálandi. Tað hava vit so arbeitt víðari við. Sum heild haldi eg vit hava fingið nógv burtur úr hesar dagarnar. Tú kemur í samband við nógvar fyritøkur og fólk og tú gert vart við, at tú ert til. Tú finnur fram til, hvar tú skal leita eftir teimum røttu kundunum. Og ikki minst, so fært tú eina fatan av, hvat tað eru fyri krøv, sum brúkarin setir til slíkar vørur, ið vit framleiða sigur Karl á Høvdanum.

Hann heldur tað vera ein góðan máta at marknaðarføra Føroyar og føroyskar vørur á henda hátt at seta upp ein bás saman og sigur seg vera sera væl nøgdan við samstarvið við Menningarstovuni, sum hann heldur hevur dugað væl at samskipað tiltakið.

Eisini heldur sølumaðurin hjá Kemilux, at føroyski básurin virkaði sera væl. Ikki minst rósar hann teimum ungu fólkunum, sum vóru á básinum og tóku ímóti fólki.

Eg haldi, at hetta at bara nøkur fá ung fólk vóru á básinum og síðani kundu gera avtalur millum kundar, vitjandi og okkum, sum vóru við á básinum var ein frálík skipan. Tá kundu vit bæði fara út til onnur á framsýningini umframt at vera tøk, tá avtalur vórðu um at hitta møguligar kundar og áhugað.

Karl á Høvdanum heldur, at Kemilux hevur góðar framtíðarmøguleikar. Tað vísir í hvussu so er áhugin fyri og eftirspurningurin eftir fleiri av vørunum, eitt nú rustloysara og einum á sápuevnunum.

Meiningin er sjálvandi at marknaðarføra alt okkara program, men ávísar vørur eru meira eftirspurdar sigur hann og vísir her til skipasmiðjurnar og supplyskipini í oljuvinnuni.

Higartil hevur ein donsk fyritøka selt sápu fyri Kemilux serliga til frálandavinnuna. Hetta er eitt arbeiði, sum Kemilux nú sjálvt ætlar at gera meira við.

Upp á fyrispurning hvussu tað ber til at eitt føroyskt virki skal kunna kappast við stóru útlendsku virkini, tá talan er um nakað so "vanligt" sum sápu og reinsievni sigur Karl á Høvdanum, at teir hava fleiri góðar vørur, sum ikki minst hava verið royndar eitt nú umborð á føroyskum skipum við góðum úrsliti.

-Vit hava tí drúgvar royndir at byggja á, nú er so eftir at fáa eygunum upp hjá fleiri í eitt nú frálandavinnuni fyri hesum vørum sigur ein vælnøgdur og annars virkin sølumaður, sum dámdi betur at luttaka á hesi messuni enn á teimum undanfarnu fiskarímessunum.

jan

Á stóru oljumessuni í Aberdeen vórðu allan dagin gjørdar bæði sjónvarps- og útvarpssendingar umframt, at blað varð givið út. Teir, sum stóðu fyri útvarpingini, lutaðu út sum vinning, ein ferð fyri tvey til Føroya við Smyrli. Tað var blaðstjórin á Sosialinum, Jan Müller, sum dró teir heppnu vinnararnar. Her síggja vit vinnararnar saman við formanninum í Oljuráðleggingarnevndini, Arnu Olafson, og Magna Arge, formann í Føroya Oljuídnaði. Útvarpið hevði um sama mundið samrøðu við teir báðar um føroysku luttøkuna á messuni. Mynd jan